

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КРАВЧУК Каріна Олександрівна

УДК 336.7

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Вектор розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Каріна КРАВЧУК

Керівник роботи:
СУС Леся Валеріївна,
к.е.н. доцент

Житомир – 2024

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:

Кравчук Каріни Олександрівни

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

к.е.н. професор _____

Дмитро ДЕМА

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Кравчук К.О. захистив (ла)

(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК

_____

_____

_____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Кравчук К.О. Вектор розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У дослідженні розглянуто вектор розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні з урахуванням ключових тенденцій та інновацій. Здійснено аналіз стану ринку, базуючись на обсягах випуску карток, динаміці використання різних типів карт та стратегіях банків. Підкреслено важливість забезпечення не лише зручності, але й безпеки для споживачів у контексті розвитку ринку платіжних карток в Україні. Акцентується на потребі підвищення кібербезпеки у сфері платіжних систем, щоб забезпечити надійний захист особистих даних користувачів. Здійснено прогнозування рівня розвитку ринку платіжних карток, таких як безконтактні технології, програмовані платежі та токенизація NFC. Висвітлено важливість цих інновацій для покращення зручності користувачів та їхньої взаємодії з платіжними картками.

Ключові слова: платіжні картки, банк, грошові відносини, безготівкові розрахунки, платіжна інфраструктура, банківський ринок, платіжна система, токенизація.

ABSTRACT

Kravchuk K. O. The Development Vector of the Banking Payment Cards Market in Ukraine. – Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – Polissia National University, Zhytomyr, 2024

The study examines the development vector of the bank payment card market in Ukraine, taking into account key trends and innovations. The analysis of the state of the market, based on card issuance volumes, the dynamics of various card types usage, and the strategies adopted by banks. The importance of ensuring not only convenience, but also security for consumers in the context of the development of the payment card market in Ukraine is emphasized. The focus rests on the imperative to heighten cybersecurity within payment systems to ensure robust safeguarding of users' personal data.

Forecasting is devoted to predicting the development trends of the payment card market, such as contactless technology, programmable payments and NFC tokenization. The importance of these innovations to improve the user experience and their interaction with payment cards is highlighted.

Keywords: payment cards, bank, monetary relations, cashless payments, payment infrastructure, banking market, payment system, tokenization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК.....	7
1.1. Еволюційний розвиток світового ринку платіжних карток.....	7
1.2. Сутність та класифікація банківських платіжних карток	8
Висновки до Розділу 1	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ.....	13
2.1. Аналіз використання карткових послуг в Україні.....	13
2.2. Фактори впливу на розвиток ринку платіжних карток	16
Висновки до Розділу 2	20
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК.....	21
3.1. Удосконалення банківського карткового бізнесу.....	21
3.2 Прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських карткових платежів.....	23
Висновки до Розділу 3	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження ринку платіжних карток надзвичайно актуальне у сучасному світі. Швидкі технологічні зміни та постійне вдосконалення споживчих потреб приводять до необхідності постійного аналізу тенденцій у цій галузі. Розвиток безконтактних технологій, зростання мобільних платежів та поширення інновацій у фінансовій сфері створюють потребу у глибокому розумінні розвитку ринку платіжних карток. Питання безпеки та захисту особистих даних стає все більш актуальним для користувачів та бізнесів. Забезпечення надійних платіжних систем, що гарантують безпеку та конфіденційність даних, стає однією з найбільш важливих завдань у цьому контексті. Зростаюча конкуренція на ринку банківських платіжних карток в Україні стимулює банки до вдосконалення своїх послуг та пропозицій. Споживчі очікування щодо зручності, доступності та безпеки операцій з платіжними картками вимагають постійного аналізу та адаптації банківських систем до нових потреб клієнтів.

Питання розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні вивчали такі науковці: Аврамчук Л. А., & Моргун А. С. [1], Архирейська Н. В., & Кучкова О. В. [4], Бублик Є. О. [8], Джусов, О. А., & Піляк, О. І. [11], Кавун С. В., & Мацієвич Т. О. [20], Корецька Н. І. [23], Легкоступ І. І., & Ваганова О. В. [28] та інші.

Об'єктом дослідження слугує ринок банківських платіжних карток.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні.

Метою дослідження є визначення вектору розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні.

Основними завданнями даної роботи є: дослідити еволюцію розвитку світового ринку платіжних карток; визначити сутність та класифікацію банківських платіжних карток; здійснити аналіз використання карткових послуг в Україні; оцінити фактори впливу на розвиток ринку платіжних карток;

визначити вектори удосконалення банківського карткового бізнесу; здійснити прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських карткових платежів.

Для досягнення поставлених цілей та вирішення завдань у роботі використовувалися такі методи дослідження, як аналіз і синтез, абстрагування, моделювання та прогнозування, статистичний, табличний і графічний методи. Індукційний підхід полягав у зборі та аналізі конкретних даних щодо використання карток, а дедуктивний підхід використовувався для встановлення загальних принципів та теорій у контексті карткового ринку. Це дозволило формулювати гіпотези та перевіряти їх на практиці. Порівняльний аналіз був застосований для оцінки різних аспектів ринку карток в Україні, що дозволило виділити особливості, переваги та недоліки українського ринку та враховувати міжнародний контекст у дослідженні. Узагальнення було використано для систематизації та узагальнення отриманих даних та висновків, роблячи їх більш доступними та зрозумілими для подальшого аналізу.

Апробація кваліфікаційної роботи. За результатами роботи було опубліковано тези конференцій:

- Аналіз використання карткових послуг в Україні. – науково-практична конференція «Студентські наукові читання 2023».
- Окремі аспекти управління банківського ринку платіжних карток. - науково-практична конференція «Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку».

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 33 сторінки. Список використаних джерел налічує 46 найменувань. Робота містить 5 рисунків та 3 таблиці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

1.1. Еволюційний розвиток світового ринку платіжних карток

Розвиток світового ринку платіжних карток представляє відокремлену галузь економіки, що пройшла значний еволюційний шлях, відображаючи технологічні, соціальні та економічні зміни протягом останніх десятиліть. Від моменту виникнення перших пластикових карток до надзвичайної різноманітності цифрових технологій та безпечних електронних платежів – ця історія свідчить не тільки про технічний прогрес, але й про значний вплив на спосіб, яким ми сприймаємо та здійснюємо фінансові операції в усьому світі.

Платіжні картки є одним з найпопулярніших платіжних засобів у світі. Їх розвиток із початку ХХ ст. пояснюється об'єктивними еволюційними факторами, а саме: набагато зручніше носити із собою одну картку, аніж великі обсяги готівки; розвиток банківської системи сприяв розвитку безготівкових розрахунків; держави Європи та Північної Америки, зацікавлені у контролі за розрахунками, сприяли розвитку карткових платіжних систем [3, с. 249].

Першими виникли кредитні картки у США на початку минулого століття, де споживчий кредит приватних осіб швидко розвивався. Їхнє значення полягало в тому, щоб підтверджувати кредитоспроможність власника картки за межами його банку [42]. У 1914 році компанія «Western Union» випустила першу картку з фіксованою сумою кредиту. А в 1919 році – паперову кредитну карту, для членів уряду США. Вона давала право відправляти телеграми в кредит за рахунок уряду [19]. Паперові картки виявилися недовговічними і у 1928 році з'явилися металеві з рельєфним тисненням прізвища та адреси клієнта. Подібне тиснення використовується і у наш час. Завдяки тисненню, продавці могли швидко фіксувати дані про власника через копіювальний папір [19].

Ера сучасної кредитної картки почалася весною 1949 р. зі створення компанії «Diners Club». Пізніше їх назвали картками туризму і розваг. У 1958 р. аналогічну картку запропонувала «American Express» [15]. У 1966 р. сталась

подія, що дуже вплинула на розвиток карткових систем. «Bank of Americard» заснував організацію – «Bank of Americard services corporation». «Bank of Americard» не вдалось монополізувати операції з картками на внутрішньому і міжнародних ринках. Корпорація була перейменована у «Visa». І банки-учасники отримали автономію і право вказувати назву конкретного банку на лицьовому боці картки [42]. До 1979 року вже існувала міжнародна система MasterCard у обігу якої знаходилося більше 50 млн одиниць карт по всій Америці. MasterCard, VISA та American Express є лідерами світового ринку і до цього дня. Загалом на VISA сьогодні припадає 57,2% обсягу операцій, MasterCard – 26%, American Express – 13%, Diners Club – 1,7%, JCB – 1,8% [42]. 1996 року у міжнародну платіжну систему VISA були прийняті українські банки, які почали повноцінно працювати з картками міжнародних систем [19].

Отже, картковий ринок переживав значне зростання наприкінці 70-х років минулого століття. Це період, коли кредитні картки стали глобальним фінансовим інструментом та зайняли важливу позицію в світі фінансів. Лідерство систем VISA, MasterCard та American Express у картковій індустрії залишається відчутним і в сучасному світі. Прийняття українських банків у міжнародну систему VISA у 1996 році відкрило нові можливості для розвитку карткової інфраструктури в Україні. Це відображає поступовий розвиток і розширення доступу до глобальних фінансових послуг у різних країнах світу, у тому числі в Україні. Зростання кількості та міжнародний характер прийняття карткових систем, таких як VISA та MasterCard, свідчать про постійну еволюцію карткового ринку та його глобальне значення у фінансовій сфері.

1.2. Сутність та класифікація банківських платіжних карток

Платіжна картка, у широкому фінансовому контексті, є електронним засобом оплати, що надає користувачам можливість проводити різноманітні фінансові операції. Цей інструмент виступає як символ розвитку фінансових транзакцій, змінюючи традиційний спосіб оплати. Платіжні системи є

ключовими у забезпеченні зручності для населення та використанні фінансових ресурсів у банківській сфері [24, с. 672]. Сутність платіжної картки полягає у відображенні комплексу фінансових, технологічних та економічних факторів. Цей інструмент, ініційований як електронна альтернатива готівці, став ключовим аспектом глобального фінансового ландшафту, що відкриває двері до безпечних та ефективних фінансових трансакцій. Трактуювання науковців терміну «платіжна картка» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення сутності поняття «платіжна картка»

Базова категорія	Визначення	Автор
Пластиков а картка	персоніфікована пластикова картка з магнітною смугою або чіп-модулем, яка є ключем доступу до управління банківським рахунком і дає її власнику можливість безготівкової оплати товарів або послуг в різних торгових і сервісних підприємствах, а також користуватися іншими додатковими послугами та певними перевагами	С. О. Пиріг [31, с. 164]
	ідентифікаційна пластикова картка, емітована банком, що дає змогу Держателю отримувати готівкові кошти, розраховуватися за товари і послуги в межах витратного ліміту картки	І. І. Легкоступ [28, с. 65]
Інструмент	персоніфікований платіжний інструмент, що дає клієнту можливість здійснення безготівкових платежів за куплені товари чи надані послуги і за необхідності отримувати чи поповнювати готівковими коштами поточний картковий рахунок	О. О. Коць [24, с. 672]
	персоніфікований платіжний інструмент, що дає особі, яка користується карткою, можливість безготівкової оплати товарів і послуг, а також одержання наявних коштів у відділеннях (філіях) банків і банківських автоматах	Є. О. Бублик [8, с. 56]
Документ	документ у формі пластикової картки, яка дає змогу здійснювати безготівкові покупки за допомогою електронних платіжних терміналів	Н. Ситник [38, с. 518]
	документ на носії електронної інформації у вигляді пластикової картки, що випускається кредитно-фінансовими установами;	Т. Плісак [32, с. 313]
Засіб	стандартизований пластиковий ідентифікаційний засіб, за допомогою якого клієнту дається змога здійснювати операції сплати за товари, послуги та отримувати готівкові кошти	С.В. Кавун [20, с. 79]
	пластиковий ідентифікаційний засіб (з магнітною смугою), на який занесені дані щодо її держателя і його рахунку	О. Джусов [11, с. 191]

Джерело: згруповано автором [8; 11; 20; 24; 28; 31; 32; 38].

Кожна дефініція, що запропонована тим чи іншим автором, вважається правильною, але не кожна відображає повноту та змістовність поняття платіжної картки. Платіжна картка – це пластиковий засіб фінансових трансакцій, який

видано банком чи фінансовою установою, і що дозволяє здійснювати безготівкові платежі за товари та послуги, здійснювати переказ коштів з банківських рахунків, проводити вкладні операції та отримувати готівку через банкомати [5, с. 125-126].

Фактори, що впливають на збільшення та якісну характеристику держателів платіжних карток, є критичними у формуванні сприятливого середовища для використання цих карток. Рівень довіри населення до фінансовокредитного сектору є основою для визначення готовності людей користуватися платіжними картками [31, с. 184-185]. Розвиток фінансової грамотності громадян є важливим кроком для ефективного та відповідального використання карток, запобігання боргам та управління фінансами. Добрі взаємини між емітентами та держателями карток, спрямовані на забезпечення якісного обслуговування та привабливих умов, стимулюють зростання використання карток. Окрім того, рівень доходів населення напряму впливає на доступність та можливість використання платіжних карток у повсякденних фінансових операціях [31, с. 186].

З розвитком карткових систем виникли різноманітні види платіжних карток, які відрізняються призначенням, функціональними і технічними характеристиками [16, с. 108].

Обсяг безготівкових розрахунків за допомогою платіжних карток продовжує зростати, що визначається, серед іншого, активністю Національного банку у впровадженні цифрових трансформацій у фінансову систему. Спостерігається зростання кількості та обсягів безготівкових операцій із використанням платіжних карток [33, с. 262]. Значна частина карток, незважаючи на зростання кількості, є неактивними або використовуються лише для зняття готівки, що пов'язано з наслідками фінансово-економічної кризи та недостатнім рівнем довіри населення до фінансових інститутів. Ринок платіжних карток характеризується високим ступенем монополізації провідними банками, що утруднює формування оптимальної тарифної політики для клієнтів у сфері карткових операцій [32, с. 312].

З огляду на сучасні тенденції ринку і розуміння суті картки, як ключа доступу до всіх послуг, що надає банк, перш за все, слід зосередити увагу на таких ознаках, як схема використання, технологічне вирішення картки, спосіб нанесення ідентифікаційної інформації та тип договірної схеми [32] (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація платіжних карток

Джерело: [33].

Таким чином, з огляду на сучасні тенденції ринку та розвиток банківських послуг, картка виступає не лише як засіб безготівкових операцій, але і як ключ до широкого спектру фінансових послуг, що надаються банком. Основні аспекти, які визначають класифікацію карток, включають схему використання, технологію виготовлення, тип договірної схеми тощо.

Висновки до Розділу 1

1) Картковий ринок переживав значне зростання наприкінці 70-х років минулого століття. Це період, коли кредитні картки стали глобальним фінансовим інструментом та зайняли важливу позицію в світі фінансів.

Лідерство систем VISA, MasterCard та American Express у картковій індустрії залишається відчутним і в сучасному світі. Прийняття українських банків у міжнародну систему VISA у 1996 році відкрило нові можливості для розвитку карткової інфраструктури в Україні.

2) Платіжна картка – це пластиковий засіб фінансових трансакцій, який видано банком чи фінансовою установою, і що з огляду на сучасні тенденції ринку та розвиток банківських послуг, виступає не лише як засіб безготівкових операцій, але і як ключ до широкого спектру фінансових послуг, що надаються банком. Основні аспекти, які визначають класифікацію карток, включають схему використання, технологію виготовлення, тип договірної схеми тощо.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз використання карткових послуг в Україні

У період стрімкого розвитку технологій та зростання цифровізації у всіх сферах життя, платіжні системи в Україні переживають перетворення. Роль карткових послуг у цьому процесі стає надзвичайно важливою, відіграючи ключову роль у формуванні безготівкової економіки та наданні зручності користувачам у розрахунках та оплатах. Зростання використання карток як інструменту оплати відбивається на всіх рівнях, від малих покупок у магазинах до розрахунків за великі послуги та комунальні платежі [2, с. 63].

Спостерігається достатньо стійка тенденція збільшення кількості платіжних карток, емітованих українськими банками (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Динаміка кількості платіжних карток, емітованих українськими банками, за видами носіїв інформації, млн шт.

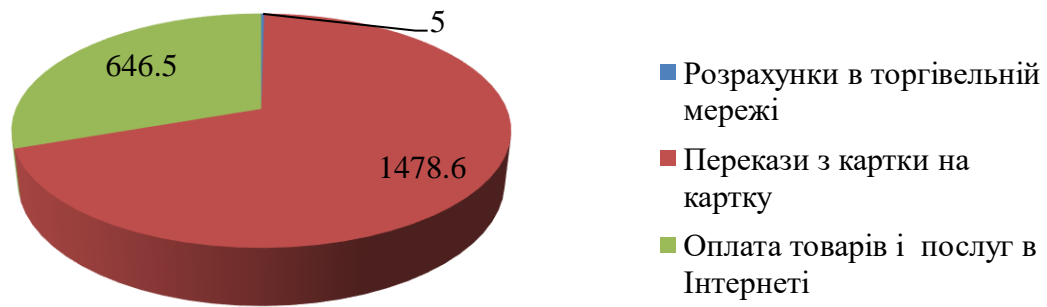
Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Загальна кількість емітованих платіжних карток в обігу	59,4	68,9	73,4	89,1	108,8	115,1
Активні платіжні картки	36,9	42,2	40,4	46,3	45,2	52,1
Безконтактні платіжні картки	4,0	8,6	13,2	20,0	24,9	30,6
Токенізовані платіжні картки	-	2,5	3,9	6,7	7,5	12,4

Джерело: за даними НБУ [29].

Як видно із наведених у табл. 2.1 даних, у період 2018-2023 рр. загальна кількість платіжних карток зросла майже вдвічі: із 59,4 до 115,1 млн шт. Темпи росту за 2023 р. становили 6 % порівняно з 2022 р. Активні платіжні картки складають 41,5 %, що використовуються економічними агентами для здійснення видаткових операцій.

В Україні кількість та обсяги безготівкових платежів із використанням платіжних карток також продовжують упевнено зростати, що визначається з-поміж іншого подальшими зусиллями Національного банку щодо цифрової трансформації фінансової системи [7, с. 156].

Загалом, розподіл операцій за безготівковими розрахунками у 2023 році можна відобразити наступним чином (рис. 2.1).

Рис. 2.1 Обсяги операцій

з використанням платіжних карток у 2023 р., млрд. грн.

Джерело: за даними НБУ [29].

Аналізуючи розподіл безготівкових розрахунків в Україні у 2023 році, необхідно зазначити, що майже 70% від усіх операцій припало на здійснення розрахунків в торгівельних мережах, сума переказів на картку склала 37,1%, а оплати товарів та послуг в Інтернеті – 18% від загальної чисельності платежів.

Середня сума проведення операцій у 2023 році становила:

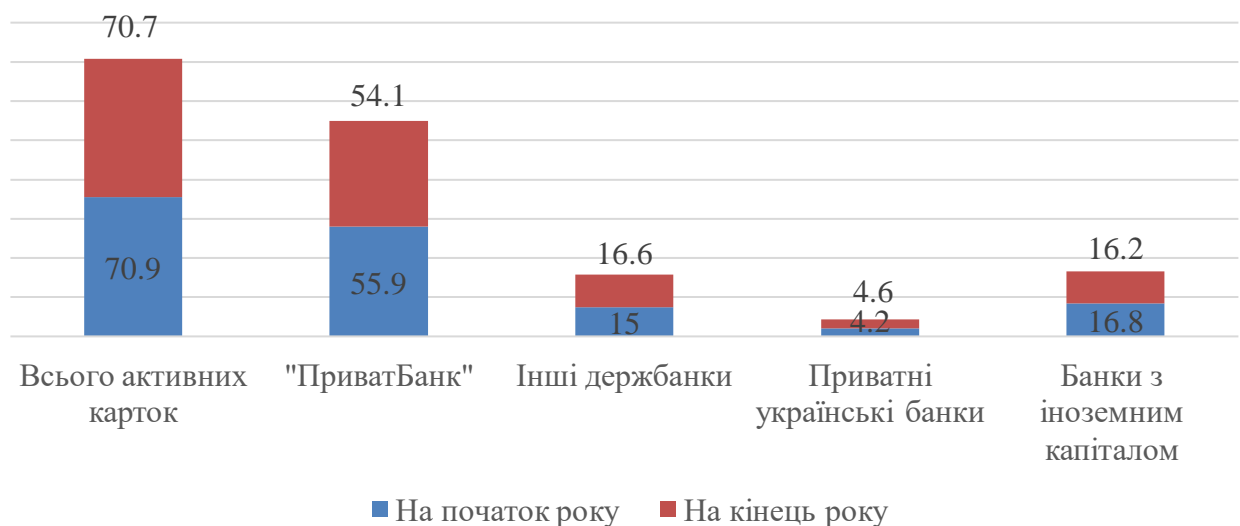
- у торговельній мережі – 325 грн (у довоєнному 2021 році – 238 грн);
- із переказу з картки на картку – 1972 грн (1512 грн);
- з оплати товарів та послуг у мережі Інтернет – 490 грн (395 грн).

Безготівкові розрахунки українців перебувають на високому рівні й надалі зростають. Так, кількість операцій (безготівкових та з отримання готівки) з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, в Україні та за її межами у III кварталі 2023 року становила 1 972,5 млн шт., а їхня сума – 1 407,1 млрд грн. З них безготівковими були 1 844,6 млн операцій на загальну суму 890,8 млрд грн [29].

За останні декілька років стрімко зростає кількість безконтактних і токенизованих платіжних карт. Безконтактні картки оснащені вбудованими чіпом і антеною, передають по радіоканалу на безконтактний термінал інформацію про платіж, а токенизовані картки забезпечують безпеку платежів, яка полягає в заміні платежів клієнта якимись значеннями, токенами, які не містять персональної інформації, а тільки мають логічний зв'язок зі справжніми

даними [29]. Важливим фундаментом для поширення культури безконтактних оплат також став розвиток мережі платіжних терміналів, що підтримують такий вид розрахунків. За даними НБУ, сьогодні майже 97 % POS-терміналів в країні приймають безконтактні оплати [29].

Якщо проаналізувати структуру ринку платіжних карток в Україні, станом на 1 січня 2024 року, спостерігається зростання обсягів карток, емітованих приватними українськими банками. У результаті за минулий рік частка «Привату» на ринку знизилася – з 55,9 млн. од. до 54,1 млн од. Загалом держбанки практично втримали свою позицію: 70,7% усіх активних платіжних карток на кінець 2023 року були випущені ними, тоді як роком раніше – 70,9 % [14, с. 358]. Розподіл ринку банківських карток за результатами 2023 р. відображено на рис. 2.2.

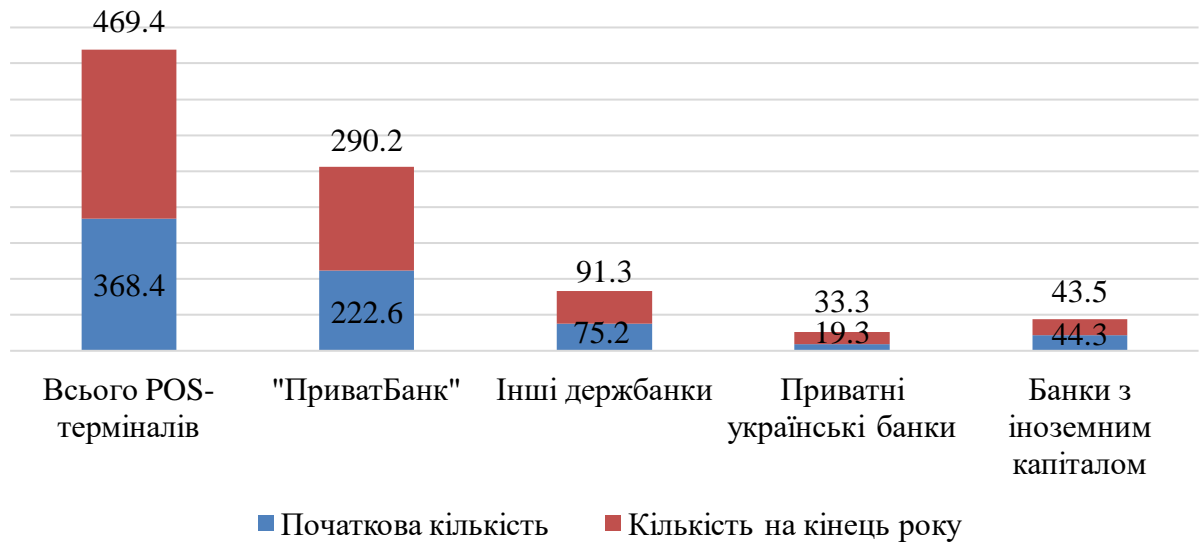

Рис. 2.2 Кількість активних платіжних карток за групами банків на кінець 2023 року, млн. од.

Джерело: [29].

За інформацією Національного банку України мережа POS-терміналів за рік зросла на 101 тис. од. – до 469,4 тис. Лідером є «ПриватБанк» – збільшено на 67,6 тис. од., до 290,2 тис., а інші держбанки – на 16,1 тис. од., до 91,3 тис. од. та у приватних – на 14,0 тис. од., до 33,3 тис. од. Банки з іноземним капіталом скорочували кількість платіжних терміналів – на 1,1 тис. од. тобто до 43,5 тис. [18, с. 29].

Розподіл чисельності платіжних терміналів за результатами 2023 р. відображено на рис. 2.2.

Рис. 2.3. Чисельність платіжних терміналів на кінець 2023 року, тис. од.

Джерело: [29].

Значна частина карток, незважаючи на зростання кількості, є неактивними або використовуються лише для зняття готівки, що пов'язано з наслідками фінансово-економічної кризи та недостатнім рівнем довіри населення до фінансових інститутів. Ринок платіжних карток характеризується високим ступенем монополізації провідними банками, що утруднює формування оптимальної тарифної політики для клієнтів у сфері карткових операцій [5, с. 128].

2.2. Фактори впливу на розвиток ринку платіжних карток

Платіжні системи є ключовими у забезпеченні зручності для населення та використанні фінансових ресурсів у банківській сфері. Це стимулює інвестиційні можливості країни, відбиваючи позитивний досвід розвинутих країн. На вітчизняному ринку банківських платіжних карток банки виступають як основні оператори, конкуруючи за лідерство за допомогою розширення клієнтської бази та покращення якості своїх послуг [2, с. 67].

В умовах сучасного фінансового середовища важливим стає впровадження передових методів управління банківськими операціями, зокрема безготівковими розрахунками за допомогою платіжних карток. Підвищення ефективності карткового обслуговування та залучення нових клієнтів вимагає від банків вибору оптимальних інструментів, залежно від їхньої стратегії розвитку. Тому вивчення організації роботи з платіжними картками в установах банків України має важливе значення, підкреслюючи актуальність цієї теми та потребу у проведенні досліджень для подальшого розвитку цієї сфери в Україні [1, с. 741-742].

Український ринок платіжних карток активно розвивається через посилення конкуренції, що стимулює впровадження новітніх банківських продуктів. У той же час, ринок стикається з численними внутрішніми та зовнішніми проблемами, які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на його функціонування [23, с. 276].

Вцілому нами згруповано фактори впливу на ефективність діяльності комерційних банків на ринку пластикових карток (табл. 2. 2).

Таблиця 2.2

Фактори, що впливають на збільшення та якісну характеристику держателів платіжних карток

Групи факторів	Характеристика
Рівень довіри населення до фінансово-кредитного сектору	<ul style="list-style-type: none"> • значна частка незаконних операцій з використанням платіжних карток • невідповідність діючого законодавства потребам ринку • недостатність розвитку інфраструктури обслуговування платіжних карток
Рівень фінансової грамотності населення	<ul style="list-style-type: none"> • незацікавленість в користуванні платіжними картками • наявність «освітньої програми» на рівні банків зокрема та держави вцілому • низький рівень обізнаності потенційних клієнтів щодо можливостей та переваг використання платіжних карток
Відносини між емітентами і держателями карток	<ul style="list-style-type: none"> • потреба у додаткових витратах на придбання, обслуговування обладнання та навчання персоналу • недостатня забезпеченість торгових точок платіжними терміналами
Рівень доходів населення	<ul style="list-style-type: none"> • конкуренція щодо тарифної політики з боку банків • наявність вигідних програм лояльності від платіжних систем та банківських установ для власників платіжних карток • низький рівень купівельної спроможності населення

Джерело: [23, с. 278].

Розглянемо кожен пункт:

1. Рівень довіри грає ключову роль у використанні платіжних карток. Якщо населення має високий рівень довіри до банків, фінансових установ та їхньої надійності, то вони будуть більш схильні використовувати платіжні картки [16, с. 109]. Низький рівень довіри може призвести до відмови від користування картками або обмеження їхнього використання в повсякденних операціях. В Україні залишається проблема низького рівня довіри до фінансово-кредитного сектору, особливо серед фізичних осіб. Населення продовжує виводити свої заощадження з депозитів, переносячи їх на безготівкові платіжні засоби для оплати товарів та послуг. Це підтверджує наявність недовіри до банківської системи серед населення [22].

2. Фінансова грамотність населення є важливим фактором для коректного та відповідального використання платіжних карток. Чим вищий рівень фінансової грамотності, тим більше людей здатні розуміти ризики, пов'язані з використанням карток, уникати боргів та керувати своїми фінансами ефективніше [38, с. 410]. В Україні індекс фінансової грамотності, розрахований в результаті опитування за методологією ОЕСР у 2021 р. становить 12,3 бали (або 58 % від його максимального значення). Рівень фінансових знань в Україні оцінюється на 4,3 бала з можливих 7, що становить 61%. 48% дорослого населення відповіло правильно на принаймні 5 із 7 тестових запитань щодо фінансових знань, що є мінімальним показником, порівняно з 43% у 2018 році [41]. Однак все більше людей відкриває для себе переваги безготівкових розрахунків, розуміючи, що вони зручні, швидкі та безпечні. Люди починають використовувати платіжні карти не лише для зняття готівки з банкоматів, а й для реальних покупок. Це призводить до постійного зростання рівня фінансової грамотності серед населення [22].

3. Відносини між емітентами і держателями карток. Якість взаємин між емітентами (банками, які видають картки) та держателями карток (клієнтами) визначає рівень обслуговування, довіру та залучення нових клієнтів. Якщо

емітенти карток надають якісне обслуговування, мають привабливі умови та програми для клієнтів, це стимулює розвиток та використання карток [20, с. 78].

4. Доходи населення та купівельна спроможність впливають на вибір платіжних інструментів. Люди з вищими доходами можуть мати більше можливостей для використання платіжних карток у різних сферах життя, в той час як люди з нижчими доходами можуть бути обмежені у своїх можливостях використання карток через фінансові обмеження [13, с. 115].

Отже, майбутні перспективи розвитку ринку будуть залежати від кількох важливих факторів [44]:

- по-перше, від прогресу в технологічній платіжній інфраструктурі.
- по-друге, від подальшого розвитку законодавства у сфері регулювання ринку, припинення шахрайства та захисту прав гравців і споживачів.
- по-третє, від підвищення якості послуг та активності у маркетингу компаній, що надають ці послуги.
- по-четверте, від прогресу цифровізації у фінансовій сфері.

Таким чином, фактори, що впливають на збільшення та якісну характеристику держателів платіжних карток, є критичними у формуванні сприятливого середовища для використання цих карток. Рівень довіри населення до фінансово-кредитного сектору є основою для визначення готовності людей користуватися платіжними картками [7, с. 156]. Розвиток фінансової грамотності громадян є важливим кроком для ефективного та відповідального використання карток, запобігання боргам та управління фінансами. Добрі взаємини між емітентами та держателями карток, спрямовані на забезпечення якісного обслуговування та привабливих умов, стимулюють зростання використання карток. Окрім того, рівень доходів населення напряму впливає на доступність та можливість використання платіжних карток у повсякденних фінансових операціях [18, с. 26].

В цілому, вплив цих факторів необхідно враховувати банкам та фінансовим установам для створення сприятливих умов для використання

платіжних карток, сприяючи зростанню їхньої популярності та ефективності у фінансовій системі.

Висновки до Розділу 2

1) У період 2018-2023 рр. загальна кількість платіжних карток зросла майже вдвічі: із 59,4 до 115,1 млн шт. Темпи росту за 2023 р. становили 6 % порівняно з 2022 р. Активні платіжні картки складають 41,5 %. Впродовж досліджуваного періоду спостерігалось нарощування мережі обслуговування платіжних карток. Вцілому по банківській системі мережа POS-терміналів за 2023 р. зросла на 101 тис. од. – до 469,4 тис.

2) Спостерігається зростання кількості та обсягів безготівкових операцій із використанням платіжних карток. У 2023 році майже 70 % від усіх операцій припало на здійснення розрахунків в торгівельних мережах. Середня сума проведення операцій у 2023 році становила: у торговельній мережі – 325 грн (у довоєнному 2021 році – 238 грн); із переказу з картки на картку – 1972 грн (1512 грн); з оплати товарів та послуг у мережі Інтернет – 490 грн (395 грн).

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

3.1. Удосконалення банківського карткового бізнесу

У сучасному світі банківські картки стали невід'ємним елементом фінансової системи, відіграючи ключову роль у зручності та швидкості фінансових трансакцій. Однак, зростання конкуренції та швидка технологічна еволюція вимагають постійного удосконалення цього бізнесу.

Розвиток національного ринку платіжних карт має стратегічне значення для сприяння економічному зростанню та підвищенню якості життя населення. Розвиток карткової індустрії в конкретній країні позитивно впливає на економіку загалом та її складові шляхом [16; 36]:

- 1) Збільшення швидкості обігу грошей.
- 2) Зменшення витрат на обслуговування готівкового обороту.
- 3) Зниження операційних витрат.
- 4) Підвищення ефективності банківського обслуговування та рівня безпеки операцій.
- 5) Приваблення інвестицій в економіку через зарахування вільних грошових коштів на банківські рахунки та інші механізми.

Нижче наведено перелік основних стратегій банків у сфері карткового бізнесу:

- банки займаються картковим напрямком з метою формування комплексної банківської пропозиції корпоративним клієнтам. При цьому сюди відносяться всі можливі варіанти використання банківських карток, а саме: зарплатні проекти, корпоративні картки, а також картки для найбільш успішних співробітників з додатковим набором можливостей та послуг [15];

- картковий бізнес для банку є основою його роздрібною бізнес-моделі. В даному випадку банківська картка виступає як фінансова послуга, як засіб

комунікації з клієнтом, як носій іміджу [3, с. 251]. Все це адресовано виключно приватним клієнтам, взаємовідносини з обслуговування його здійснюються через відповідні платіжні картки.

Окрім цих двох чітко виділених стратегій – корпоративної та роздрібною – банки можуть переслідувати ще дві цілі, а саме:

- стратегія розвитку еквайрингових операцій як незалежного бізнесу;
- стратегія розвитку АТМ-еквайрингу [32, с. 312–318].

Основні напрями стратегічних змін у банку включають [6, с. 3]:

Розвиток персоналу, охоплюючи набір, навчання, кар'єрне зростання та мотивацію працівників банку.

Впровадження цифрових технологій, що є необхідною складовою стратегії. Для забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів потрібні як кваліфіковані працівники, так і сучасні інноваційні технології, інструменти та методи. Такі технології, як Digital Marketing, CRM+BPM, NFC-технології, Чат-боти та віртуальні помічники, забезпечують автоматизацію обслуговування клієнтів, координацію планування бізнес-процесів банку та контроль за ними для більш повного задоволення потреб клієнтів [14, с. 357-358].

Підвищення рівня обслуговування клієнтів, що зараз вважається важливою конкурентною перевагою та фактором формування попиту, поряд з ціною. Дослідження показують, що ввічливість та компетентність персоналу банку мають значний вплив на лояльність клієнтів (21%), а також орієнтованість банку на потреби клієнтів (27%) [6].

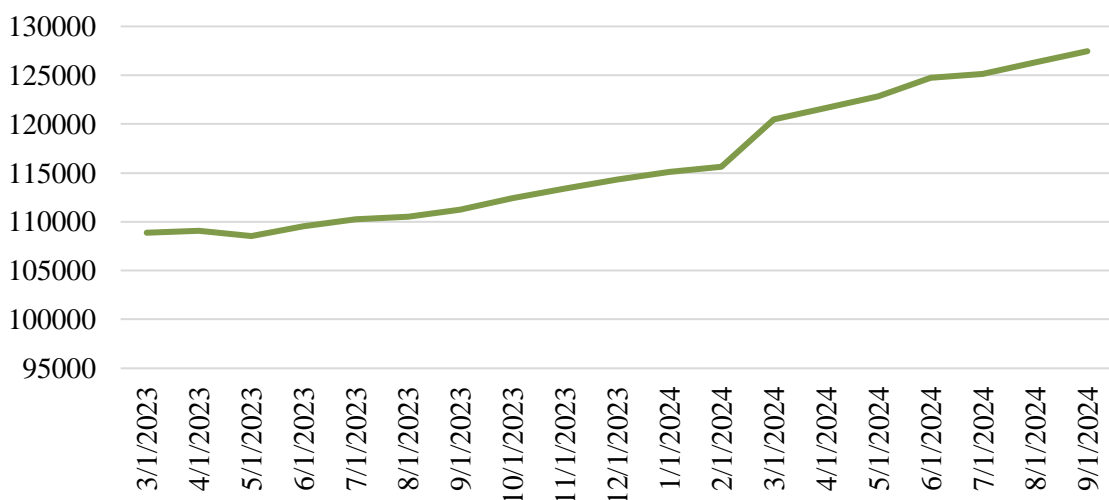
Таким чином, у контексті стратегічних трансформацій банку особливо важливим фактором є розвиток платіжних карток. Цей аспект є не лише інструментом фінансових транзакцій, але й ключовим елементом у забезпеченні конкурентоспроможності у фінансовій сфері. Віддавна платіжні картки відігравали роль зручного засобу оплати, але зараз їхня роль розширюється: вони стають фундаментом для залучення та утримання клієнтів [6, с. 4].

Удосконалення карткової індустрії включає в себе не лише технологічний прогрес, але й вироблення стратегій, спрямованих на забезпечення високої якості

обслуговування, безпеки та зручності для користувачів карток. Це вимагає постійного покращення сервісів, оптимізації витрат та підвищення швидкості та ефективності платіжних операцій через цей канал, перетворюючи картки на стратегічний інструмент для приваблення та утримання клієнтів у банку [40, с. 51.

3.2 Прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських карткових платежів

Для прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських платежів в Україні у 2024 році, використовувалися дані Національного банку України за останні роки (з 01.01.2020 по 31.12.2023, з урахуванням того, що впродовж лютого-травня 2022 року, в зв'язку з повномасштабним російським вторгненням, відповідна інформація регулятором не збиралася), що дало змогу спрогнозувати наступний варіант розвитку (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Прогноз зростання чисельності банківських карток впродовж 2024 року

Джерело: [29].

На підставі отриманих даних, можна зазначити, що за умови оптимального функціонування банківського сектору спостерігатиметься щомісячне зростання обсягів карток, в середньому з 115 млн до 130 млн шт., що сприятиме ще більшому розвитку безготівкових розрахунків.

Прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських карткових платежів є важливою складовою стратегічного управління у фінансовому секторі. Передбачення та аналіз цих тенденцій дозволяють банкам адаптуватися до змін у споживчих уподобаннях, технологічних інноваціях та регулюваннях [22, с. 43]. Прогнозування включає в себе оцінку динаміки зростання використання карток у різних галузях та місцях, аналіз впливу нових технологій, таких як безконтактні платежі чи мобільні додатки, а також передбачення змін у споживчих поведінках, що можуть вплинути на користування картками. Розвиток ринку банківських карткових платежів направлений на пошук нових шляхів полегшення платежів, забезпечення безпеки та зручності для клієнтів, і врахування тенденцій дозволяє банкам підготуватися до цих змін, оптимізувати послуги та залишатися конкурентоспроможними на ринку фінансових послуг [11, с. 194].

До кінця десятиліття ми станемо свідками інноваційних змін, які трансформують світову сферу торгівлі та спричинять появу «нової економіки» [23, с. 280]. Майбутні зміни включають переосмислення поняття грошей, нові способи обміну активами, «розумні» рішення, що охоплюють фізичне та цифрове середовища, а також розширені принципи інклюзивності та сталого розвитку, які змінять те, як компанії створюють продукти [24].

За оцінками банку Citi [45], активи інституційного боргу, нерухомості, приватного капіталу та венчурного капіталу все частіше будуть класами токенизованих активів у найближчі роки.

Технологія NFC набуває все більшого значення в сучасному світі платіжних технологій. Використання токенизації, що забезпечує анонімність та безпеку даних, стає ключовим фактором розвитку цієї технології. Прогнозується, що токенизація NFC значно зростає протягом наступних років завдяки поширенню мобільних платіжних застосунків та впровадженню нових стандартів безпеки [12, с. 53].

Токенизація – це та технологія, що вже змінила світ платежів, адже саме вона лежить в основі роботи глобальних цифрових сервісів, як-от Apple Pay,

Google Pay, які сьогодні дедалі активніше стають платіжним вибором користувачів по всьому світі [2, с. 64]. І Україна тут посідає лідерські позиції. Сьогодні понад 60% усіх оплат картками Mastercard в Україні у фізичному ритейлі здійснюються цифровими картками зі смартфонів чи інших NFC-гаджетів. За обсягами таких оплат Україна посідає місце в п'ятірці світових лідерів разом із такими країнами, як Австралія, Велика Британія, Нідерланди та США [33, с. 156].

На тлі цього у світі продовжує поширюватися тренд суперапів, який привертає увагу таких технологічних гігантів, як X (в минулому Twitter), Amazon, Apple і Google, а також банків. Та враховуючи рівень конкуренції й регуляторний нагляд, домінувати на ринку не буде хтось один [46].

За прогнозами, цифрові гаманці із сьогоднішніх місць зберігання токенизованих карток та інформації про облікові записи перетворяться на центри керування нашим повсякденним життям [9, с. 174]:

- до 2025 року у світі нараховуватиметься 4,4 млрд унікальних користувачів цифрових гаманців – більше половини населення планети;
- до 2026 року платежі з використанням цифрових гаманців нараховуватимуть 54 % транзакцій у глобальному e-commerce.

Концепція програмованих платежів відкриває нові горизонти в сфері платіжних систем. Вона передбачає автоматизовані та контекстуальні транзакції без прямого втручання користувача. Завдяки розвитку штучного інтелекту та аналітичних систем, прогнозується, що програмовані платежі стануть більш поширеними, забезпечуючи високу точність прогнозування платіжних потреб користувачів та автоматизацію оплати в різних сферах життя [5, с. 120].

114 центробанків, що представляють 95% глобального ВВП, досліджують можливість запуску CBDC що обіцяє зниження витрат, більшу ефективність, покращений доступ до фінансових послуг, а також більшу прозорість і підзвітність фінансових потоків і платіжних систем. За прогнозами, до 2030 року програмовані платежі можуть перетворитися з нішевих варіантів використання на галузеву норму. Завдяки цьому очікується зниження операційних витрат на

попередню обробку та узгодження платежів, а також покращення швидкості та обслуговування клієнтів [27, с. 234]. Незважаючи на потужний розвиток технологій токенизації NFC та програмованих платежів, існують виклики, з якими сфера платіжних систем стикається. Зокрема, це питання приватності даних, безпеки та стандартизації процесів. Вирішення цих проблем відіграє ключову роль у подальшому розвитку ринку платіжних карток [4].

Отже, розвиток технологій токенизації NFC та програмованих платежів відкриває широкі можливості для інновацій у фінансовій сфері, що веде до поліпшення ефективності платіжних систем та зручності для кінцевих користувачів. Ринок платіжних карток постійно трансформується під впливом новітніх технологій. Токенизація NFC та програмовані платежі відіграють ключову роль у цьому процесі. Прогнозується, що їхній розвиток буде продовжуватися, забезпечуючи вдосконалення безпеки та зручності платіжних систем у майбутньому.

Висновки до Розділу 3

1) Удосконалення карткової індустрії включає в себе не лише технологічний прогрес, але й вироблення стратегій, спрямованих на забезпечення високої якості обслуговування, безпеки та зручності для користувачів карток. Це вимагає постійного покращення сервісів, оптимізації витрат та підвищення швидкості та ефективності платіжних операцій через цей канал, перетворюючи картки на стратегічний інструмент для приваблення та утримання клієнтів у банку.

2) За результатами проведеного прогнозування, встановлено, що у 2024 році за умови оптимального функціонування банківського сектору спостерігатиметься щомісячне зростання обсягів карток, з 115 млн до 130 млн шт., що сприятиме ще більшому розвитку безготівкових розрахунків.

ВИСНОВКИ

У ході проведення роботи, було зроблено наступні висновки:

1) Картковий ринок переживав значне зростання наприкінці 70-х років минулого століття. Це період, коли кредитні картки стали глобальним фінансовим інструментом та зайняли важливу позицію в світі фінансів. Лідерство систем VISA, MasterCard та American Express у картковій індустрії залишається відчутним і в сучасному світі. Прийняття українських банків у міжнародну систему VISA у 1996 році відкрило нові можливості для розвитку карткової інфраструктури в Україні.

2) Платіжна картка – це пластиковий засіб фінансових трансакцій, який видано банком чи фінансовою установою, і що з огляду на сучасні тенденції ринку та розвиток банківських послуг, виступає не лише як засіб безготівкових операцій, але і як ключ до широкого спектру фінансових послуг, що надаються банком. Основні аспекти, які визначають класифікацію карток, включають схему використання, технологію виготовлення, тип договірної схеми тощо.

3) У період 2018-2023 рр. загальна кількість платіжних карток зроста майже вдвічі: із 59,4 до 115,1 млн шт. Темпи росту за 2023 р. становили 6 % порівняно з 2022 р. Активні платіжні картки складають 41,5 %, що використовуються економічними агентами для здійснення видаткових операцій. Впродовж досліджуваного періоду спостерігалось нарощування мережі обслуговування платіжних карток. Вцілому по банківській системі мережа POS-терміналів за рік зроста на 101 тис. од. – до 469,4 тис.

4) Спостерігається зростання кількості та обсягів безготівкових операцій із використанням платіжних карток. У 2023 році майже 70 % від усіх операцій припало на здійснення розрахунків в торговельних мережах, сума переказів на картку склала 37,1 %, а оплати товарів та послуг в Інтернеті – 18 % від загальної чисельності платежів. Середня сума проведення операцій у 2023 році становила: у торговельній мережі – 325 грн (у довоєнному 2021 році – 238 грн); із переказу

з картки на картку – 1972 грн (1512 грн); з оплати товарів та послуг у мережі Інтернет – 490 грн (395 грн).

5) Удосконалення карткової індустрії включає в себе не лише технологічний прогрес, але й вироблення стратегій, спрямованих на забезпечення високої якості обслуговування, безпеки та зручності для користувачів карток. Це вимагає постійного покращення сервісів, оптимізації витрат та підвищення швидкості та ефективності платіжних операцій через цей канал, перетворюючи картки на стратегічний інструмент для приваблення та утримання клієнтів у банку.

6) На підставі проведеного прогнозування, можна зазначити, що у 2024 році за умови оптимального функціонування банківського сектору спостерігатиметься щомісячне зростання обсягів карток, з 115 млн до 130 млн шт., що сприятиме ще більшому розвитку безготівкових розрахунків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврамчук Л. А., Моргун А. С. Перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. *Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського*, 2018. Випуск 22. С.739-742.
2. Адамик Б., Ткачук В. Платіжні системи : фундаментальні засади та перспективи трансформації. *Економічний аналіз*, 2019. Т. 29. № 3. С. 63-73.
3. Азізова К. М. Загальна характеристика банківських операцій з платіжними картками. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 2016. №5(05). С. 248-254.
4. Архірейська Н. В., Кучкова О. В. Сучасні тренди платіжного ринку України – безготівкові розрахунки та електронні гаманці. *Ефективна економіка*, 2021. № 6.
5. Білий М. М. Особливості розвитку ринку платіжних карток в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*, 2019. Вип. 15 (2). С. 119-128.
6. Білошапка В.С., Корчан А.В. Базові основи процесу розробки і впровадження стандартів якості обслуговування клієнтів банку. *Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право : наук. журн.* Київ : НАУ, 2013. № 2. С. 1–4.
7. Бондарець О. М., Бондаренко Л. Ф., Водолазська Н. В., Хиль Стан Л. П. Проблеми та перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. *Бізнес Інформ*, 2018. № 8. С. 153-157.
8. Бублик Є. О. Ринок платіжних карток в Україні: перспективи та обмеження розвитку. *Економіка і прогнозування*, 2016. № 3. С. 51-65.
9. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: *Навч. посібник*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
10. Васильченко З. Аналіз ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури. *Економіка та суспільство*, 2022. № 37.

11. Джусов, О. А., & Піляк, О. І. Поточний стан, проблеми та перспективи розвитку платіжних систем в Україні. *Економічний простір*, (154), 2020. С. 190-196.
12. Дзюблюк О. Луців Б., Чайковський Я. Сучасний розвиток ринку платіжних карток у цифровій економіці. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 2022. Т. 6, № 47. С. 51–64.
13. Довженко В., Сус Л., Сус Ю. Розробки стратегій розвитку системно важливих банків України під впливом чинників зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*, 2023. №3. С. 115–123.
14. Дубина М. В., Садчикова І. В., Середюк І. О. Концептуальні підходи до підвищення рівня безпечності банківського платіжного середовища України. *Бізнес Інформ*, 2020. №3. С. 349-359.
15. Еволюція становлення та розвитку пластикових карток як інструменту безготівкових розрахунків. *Букліб*. URL : <https://buklib.net/books/25810/> (дата звернення 15.04.2024).
16. Євдокімова М. О. Ринок платіжних карток в Україні, його розвиток. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2017. Вип. 15(1). С. 106-110.
17. Закон України «Про банки і банківську діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page6> (дата звернення 15.03.2024).
18. Заславська О. І. Тенденції розвитку ринку банківських платіжних карток в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*, 2017. № 8(2). С. 26-30.
19. Історія виникнення банківських платіжних карт. *Easypay*, 2017. URL: <https://blog.easypay.ua/istoriya-viniknennya-bankivskih-platizhnih-kart/> (дата звернення 15.04.2024).
20. Кавун С. В., Мацієвич Т. О. Розвиток ринку банківських платіжних карток на прикладі кредитування проєктів для екологічного підприємництва.

Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки, 2015. Вип. 33. С. 77-86.

21. Коновалова Х. Як центробанки запускають національні цифрові валюти в різних країнах світу, 2023. URL : <https://delo.ua/finance/cbdc-yak-centrobanki-zapuskayut-nacionalni-cifrovi-valyuti-v-riznix-krayinax-svitu-424713/> (дата звернення 5.04.2024).

22. Корецька Н. І. Польський досвід функціонування ринку платіжних карток. *Економічний форум*, 2016. № 1. С. 40-47.

23. Корецька Н. І. Фактори, що впливають на функціонування ринку платіжних карток. *Економічний форум*, 2016. № 2. С. 275–285.

24. Коць О. О., Гоменюк В. В. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. *Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання*, 2018. №15. С. 671-678.

25. Кравчук К. Аналіз використання карткових послуг в Україні. *Студентські наукові читання 2023*. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 30 листопада 2023 р. Житомир : Поліський національний університет. 2023. с. 58-60.

26. Кравчук К. Окремі аспекти управління банківського ринку платіжних карток. *Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку*: тези доп. X Всеукр. студент. наук.-практ. конф., присвяч. 73-ій річниці від дня народження д.е.н., професора Петра Степановича Березівського. Львів, 2024. с. 72-75

27. Левицька Т. В. Особливості використання сучасних інформаційних технологій і платіжних пластикових карток у банківській системі. *Актуальні проблеми економіки*, 2018. № 10. С. 233-238.

28. Легкоступ І. І., Ваганова О. В. Ринок платіжних карток: стан, проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*, 2019. Вип. 809. С. 63-71.

29. Національний банк України. – URL : <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 4.04.2024).

30. Опанасюк В. Розбудова криптоіндустрії України: від практичного досвіду до цифрового лідерства. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2022, № 1. С. 209-214.

31. Пиріг С. О., Іщук Л. І., Олександренко І. В. Оцінка рівня ринку платіжних карток та чинники впливу на його розвиток. *Економічний форум*, 2021. № 1. С. 184-192.

32. Плісак Т. О. Нетребчук Л. О. Ринок платіжних карток: сутність, властивості та показники розвитку. *Економіка і суспільство*, 2016. № 4. С. 312–318.

33. Пожидаєва М. А. Платіжні системи: теоретичні засади та фінансово-правове регулювання в Україні, видавництво Юрінком-Інтер, 2020, *монографія*. 348с.

34. Положенням про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів Постанова Національного банку України; Положення від 29.07.2022 № 164. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#Text> (дата звернення 1.02.2024).

35. Про віртуальні активи Закон України. від 17.02.2022 № 2074-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення 1.02.2024).

36. Про міжбанківське обслуговування операцій із застосуванням спеціальних платіжних засобів Національної системи масових електронних платежів. Постановою НБУ від 11.11.2005 № 424 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0424500-05#Text> (дата звернення 1.02.2024).

37. Про платіжні послуги. Закон України від 30.06.2021 № 1591-І URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>. (дата звернення 1.02.2024).

38. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навчальний посібник; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.

39. Сус Л.В., Сус Ю.Ю. Економічні нормативи НБУ як інструмент регулювання банківської діяльності. *Бізнес Інформ*, 2021. №3. С. 119–126.

40. Сус Л.В., Сус Ю.Ю. Реалізація впливу НБУ на економічне зростання через нормативи банківського капіталу. *Наукові горизонти*, 2020 № 08 (93). С. 47-56.

41. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021 році. *Національний Банк України*. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4.

42. Флисак Л. Історія виникнення платіжних карток. *VIII Всеукраїнська студентська науково - технічна конференція "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання"*, 2015. С. 61-62.

43. Що таке токенизована платіжна картка і чим вона відрізняється від безконтактної? [Bankchart.com.ua](https://bankchart.com.ua). URL : https://bankchart.com.ua/plastikovi_kartki/novini/scho_take_tokenizovana_platizhna_kartka_i_chim_vona_vidriznyaetsya_vid_bezkontaktoyi_ekspert_radabank.

44. Dzhusov A. Current situation, problems and prospects of development of payment system. *Economic scope*, 2020. URL : <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-36> (дата звернення 11.02.2024).

45. Global Investment Bank and Financial Services, 2023. URL : <https://www.citigroup.com/global> (дата звернення 11.02.2024).

46. The future of payments. Mastercard, 2023. URL : <https://view.ceros.com/mastercard-labs/signals-the-future-of-payments/p/1> (дата звернення 11.02.2024).